

- дистанційного навчання. *Trends in science and practice of today*. № 28. 2021. С. 322.
12. Ткачук Г. В. Вебквест як інноваційна технологія у роботі вчителя інформатики. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 7. С. 365–370.
13. Шаров С., Шарова Т. Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента засобами інформаційної системи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2018. № 19. С. 149–154.
14. Шарова Т. М. Освітній портал як ефективний засіб забезпечення дистанційного навчання здобувачів вищої освіти. *Українські студії в європейському контексті*. 2022. № 5. С. 237–244.

Гмиря Т.П.

*вчитель початкових класів
Опорний заклад «Чаплинський ліцей»
Чаплинської селищної ради
Херсонської області*

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-КУРСІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Анотація. У статті представлена інформація щодо використання онлайн-курсів в освітньому процесі в сучасних умовах. Акцентовано увагу на перевагах та недоліках дистанційної освіти засобами масових відкритих онлайн-курсів. Наголошено, що здобувачів освіти в дистанційному форматі навчання бажано мотивувати до здобуття освіти, оскільки саме так можна отримати якісні знання та покращити їхні компетентності. У висновках вказано, що онлайн-курси дають здобувачам освіти можливість ознайомитися з новими технологіями, які активно використовуються в освіті. Це може включати в себе використання цифрових інструментів, онлайн-платформ для спілкування та співпраці, а також використання електронних ресурсів для навчання.

Ключові слова: освітній процес, онлайн-курси, переваги дистанційного навчання, недоліки онлайн освіти.

Hmyria T. Usage of online courses in the educational process: advantages and disadvantages. This article provides information on the use of online courses in the educational process in contemporary conditions. The focus is on the advantages and disadvantages of distance education through massive open online courses (MOOCs). Emphasis is placed on the importance of motivating distance learners to pursue education, as this approach enables the acquisition of quality knowledge and enhancement of individual competence. In the conclusions, it is highlighted that online courses offer learners the opportunity to explore new technologies actively employed in education. This may encompass the use of digital tools, online platforms for communication and collaboration, as well as the utilization of electronic resources for learning.

Key words: *educational process, online courses, advantages of distance learning, disadvantages of online education.*

Актуальність дослідження. Світова пандемія COVID-19 суттєво вплинула на традиційну систему освіти, змушуючи багато закладів освіти перейти на онлайн-навчання. З цим пов'язана необхідність вивчення та адаптації до ефективного використання цифрових інструментів в освітньому процесі. Більше того, з повномасштабним вторгненням країни-агресора в Україну заклади освіти, що знаходяться в прифронтовій зоні або мають високий рівень безпеки, перейшли на дистанційний формат навчання. З огляду на це, здобувачі освіти для покращення рівня власної компетентності мають можливість долучатись до онлайн-курсів, різноманітних тренінгів в форматі онлайн, вебінарів, майстер-класів від світових фахівців у різних сферах діяльності тощо.

Сьогодні дослідження питання щодо використання онлайн-курсів в освітньому процесі є на часі, оскільки Україна в умовах повномасштабного вторгнення країни-агресора змушена була певними регіонами перейти до онлайн-навчання. Питання використання онлайн-курсів в освітньому процесі закладів освіти вивчається сучасними вченими. Серед великої кількості наукових праць з питань неформальної освіти засобами онлайн-курсів слід виокремити дослідження О. Адаменка, О. Глазунової та І. Бацуровської, В. Кухаренка, О. Воронкіна, С. Шарова, О. Кротової та ін. Науковці акцентують увагу на особливостях масових онлайн-платформах міжнародного рівня,

наголошуючи на їх перевагах та можливостях використання. Панченко Л.Ф. у наукових дослідженнях з приводу масових відкритих онлайн-курсів вважає онлайн-курси альтернативною формою підвищення кваліфікації для викладачів закладів освіти різних рівнів акредитації. На думку дослідника це є професійне зростання педагога в умовах дистанційної освіти та рахується як навчання упродовж життя.

Онлайн-курси надають здобувачам освіти можливість навчання у власному темпі та в зручний для них час. Це важливо в умовах різноманітності графіків та особистих обставин студентів. Сучасні технології, такі як віртуальна реальність, штучний інтелект, інтерактивні платформи, роблять онлайн-навчання більш захопливим та ефективним, що привертає увагу як студентів, так і викладачів [1, с. 187]. Онлайн-освіта розширює можливості для міжнародної співпраці та обміну знаннями, дозволяючи здобувачам освіти і викладачам з усього світу залучати та співпрацювати. Зростання цифрової економіки і швидкі зміни в ринкових умовах підкреслюють важливість володіння сучасними технологічними та інформаційними навичками, які можна отримати через онлайн-навчання. Зацікавленість студентів у виборі онлайн-курсів стрімко зростає, що відображає загальний тренд віддачі переваги гнучкому та доступному способу навчання.

Метою дослідження є огляд переваг та недоліків навчання засобами онлайн-курсів та можливість здобуття якісної освіти під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Використання онлайн-курсів може бути корисним у початковому процесі університету з кількох причин: розширення навчальних можливостей, гнучкість і самостійність, ефективність індивідуального навчання, спільнота інтерактивного навчання, зниження витрат.

Онлайн-курси дозволяють здобувачам освіти вибирати з широкого спектру предметів, навчатися від визнаних експертів з усього світу та отримувати доступ до актуальної інформації. Такі засоби навчання спонукають здобувачів освіти навчатися за своїм власним графіком, використовуючи свій власний темп. Це особливо корисно для здобувачів освіти, які мають інші зобов'язання, наприклад, роботу або сім'ю. Здобувачі освіти можуть працювати над матеріалами власним темпом, повторювати складні теми і брати додатковий час для розуміння

матеріалу. Це допомагає покращити розуміння та поглибити знання [4, с. 82]. Багато онлайн-курсів пропонують можливість обговорювати та спілкуватися з іншими здобувачам освіти и на форумах або в онлайн-групах. Це створює взаємодію з однолітками та сприяє обміну ідеями та досвідом. Онлайн-курси можуть бути дешевшими, ніж традиційні університетські курси. Крім того, студенти можуть економити на транспорті та проживанні, навчаючись зручно вдома. Проте, варто пам'ятати, що онлайн-курси не можуть повністю замінити традиційне навчання. Вони можуть бути цінним доповненням до основного курсу, але не завжди забезпечують такий самий рівень міжособистісного спілкування та взаємодії з викладачами та однолітками.

Онлайн-курси мають кілька переваг у початковому процесі: гнучкість, доступність, варіативність, інтерактивність, збереження ресурсів, самостійність, міжнародний аспект, актуальність. Онлайн-курси дозволяють здобувачам освіти вибирати зручний час та місце для вивчення матеріалу. Вони можуть самостійно планувати свій розклад і не залежати від жорсткого графіку лекцій та занять. Онлайн-курси надають можливість отримати якісну освіту всім охочим, незалежно від їх місцезнаходження. Здобувачі освіти можуть навчатись без необхідності переїзду в інше місто або країну [5, с. 260].

У онлайн-курсах можна знайти широкий вибір предметів та спеціалізацій, що дозволяє здобувачам освіти вибрати саме ті курси, які їх цікавлять та відповідають їхнім професійним цілям. Багато онлайн-курсів використовують інтерактивні методи навчання, такі як відеоуроки, тестування, форуми для дискусій та завдання, які роблять навчання цікавим та зміцнюють засвоєння матеріалу. Онлайн-курси не потребують фізичної інфраструктури, такої як аудиторії та лабораторії, тому вони можуть знизити витрати на освіту [10, с. 137].

Онлайн-курси стимулюють здобувачів до самостійного навчання і розвитку навичок самоорганізації. Вони надають можливість вивчати матеріал власним темпом та зосередитись на тих аспектах, які їх цікавлять найбільше. Онлайн-курси надають можливість спілкуватись із здобувачам освіти и та викладачами з різних країн, що дозволяє отримати різноманітність поглядів та досвіду. Онлайн-курси часто оновлюються та включають в актуальні теми та тренди відповідного поля знань, що

дозволяє здобувачам освіти бути в курсі останніх досягнень у своїй галузі [8, с. 245].

Недоліки онлайн-курсів у процесі використання їх в освітньому процесі зводяться до певних позицій, що в результаті гальмує освітній процес. На сьогодні можна виділити 5 аспектів, які суттєво ускладнюють освітній процес, при тому, що здобувачі освіти відвідують заняття (офлайн чи онлайн) та прагнуть вчитися:

- відсутність особистого контакту з викладачем та здобувачами вищої освіти;
- виклик з мотивацією;
- відсутність структури;
- відсутність змоги відразу отримувати фідбек;
- відсутність доступу до лабораторних інструментів та технологій.

Під час онлайн-курсів здобувачі освіти можуть відчувати відсутність можливості обговорювати матеріал з викладачем та отримати негайну відповідь на свої запитання. Без живої комунікації з викладачем та здобувачами слухачам онлайн-курсів важко зберігати мотивацію та відвідувати всі онлайн-заняття. Вони можуть почувати себе більш відірваними від навчального процесу. Для деяких здобувачів освіти важко самостійно організувати свій час та створювати структуру навчання без регулярних занять в аудиторії [9, с. 195].

У порівнянні з традиційним навчанням, де здобувачі освіти можуть одразу проконсультуватись з викладачем після заняття, при онлайн-навчанні здобувачі можуть чекати на відповіді на свої питання [11, с. 389]. Це може затримувати їх у освітньому процесі та зменшувати швидкість засвоєння матеріалу. Деякі спеціальності вимагають доступу до лабораторних приміщень та відповідного обладнання для практичного навчання. У онлайн-курсах здобувачі освіти можуть бути обмежені у можливості отримати необхідний практичний досвід.

На сьогодні нами виявлено різні причини долучення здобувачів освіти до проходження онлайн-курсів: гнучкий графік, доступ до різноманітної інформації, економія часу і грошей, самодисципліна і самоконтроль, можливість спробувати нове, навчання на відстані тощо.

Онлайн-курси дозволяють здобувачам освіти навчатися у зручний для них час і темп. Вони можуть вибрати, коли і де вони хочуть вчитися, що дуже корисно для тих, хто працює або має інші зобов'язання. Онлайн-

курси дають здобувачам освіти можливість вивчати нові предмети і теми, які можуть бути недоступні в їх університеті. Вони мають доступ до різних матеріалів, ресурсів і викладачів з усього світу, що допомагає їм розширити свої знання і навички. Проходження онлайн-курсів може бути значно дешевше, ніж традиційна освіта. Здобувачі освіти можуть уникнути витрат на дорогу, проживання і традиційні підручники. Крім того, вони можуть зекономити час, необхідний для дороги до університету або аудиторії, і витратити його на більш ефективне навчання [13, с. 295].

Онлайн-курси вимагають від здобувачів освіти більшої самодисципліни і самоконтролю. Вони повинні самостійно організовувати свій час і ставити перед собою мети. Це сприяє розвитку цінних навичок самодисципліни і самостійності. Онлайн-курси дають здобувачам освіти можливість випробувати нові предмети або професії, які вони можуть бути зацікавлені. Вони можуть розділити свій час і зусилля між декількома курсами і випробувати різні області знань, не зв'язуючись з однією конкретною спеціалізацією. Онлайн-курси дозволяють здобувати освіту навіть тим здобувачам освіти, які знаходяться на віддаленій території або не мають можливості фізично відвідати навчальний заклад. Вони можуть отримати освіту з будь-якого місця і залишатися зв'язаними з певним закладом освіти.

Загалом, онлайн-курси надають здобувачам освіти можливість здобути нові знання і навички, розвивати самодисципліну і самостійність, економлячи час і гроші. Вони відкривають двері до нових можливостей і розширюють горизонти навчання. Станом на сьогодні виявлено, що мотивація здобувачів освіти гратиме вирішальну роль у їхньому успіху при проходженні онлайн-курсів. Ось кілька способів, які можуть їх мотивувати: чіткі цілі, задачі та досягнення, міжособистісні взаємини, гнучкість та доступність, отримання фідбеку, приклади успіхів. Під час дистанційного навчання викладач виконує роль наставника чи координатора. Саме тому тут важливо розуміти, яким чином допомогти здобувачу освіти в освоєнні певного курсу в режимі онлайн [7, с. 344].

Бажано допомагати здобувачам освіти установити конкретні та досяжні цілі для курсів, такі як освоєння певного обсягу матеріалу, отримання сертифікату чи покращення рейтингу. Можна застосовувати

систему винагород та здійснювати визнання тих досягнень здобувачів, які досягають певних межових результатів або виконують додаткові завдання. Треба створювати можливості для взаємодії між здобувачам освіти і шляхом використання форумів, онлайн-груп чи спільних проєктів. Таким чином вони зможуть підтримувати та мотивувати один одного, обмінюючись досвідом та успіхами.

Викладач має переконатися, що курси доступні здобувачам освіти у будь-який час та місце [6, с. 293]. Забезпечення можливостей дистанційного навчання за допомогою мобільних додатків або записів лекцій допоможе здобувачам освіти займатися навчанням в зручний для них час. Потрібно надавати здобувачам освіти постійний фідбек та оцінюйте їхні досягнення, щоб вони мали змогу порівнювати свій прогрес та знати, як поліпшуватися. Треба спонукати здобувачів до застосування отриманих знань у реальному житті, надаючи завдання та ситуації, які вимагають застосування набутих навичок. Під час навчання можна ділитися прикладами успіхів історій студентів, які завершили курси і досягли значних результатів. Це надихне і покаже іншим здобувачам освіти, що навчання на курсах може бути цікавим та корисним.

Онлайн-курси можуть мати значення для сучасного викладача вищої школи з кількох причин: оновлення знань, розширення компетенцій, гнучкість навчання, спільнота викладачів, підвищення кваліфікації тощо. Онлайн-курси дозволяють викладачам оновлювати свої знання і вивчати нові методи навчання та нові теми, що стосуються їх предметної області. Це допомагає підтримувати актуальність курсів, які вони викладають, і забезпечувати якість освіти для студентів. За допомогою таких ресурсів можна розширити свої компетенції у сфері використання цифрових технологій у навчанні. Викладачі можуть вивчати нові інструменти та практики, що полегшують навчальний процес, такі як використання електронних платформ, онлайн-видавничих систем, інтерактивних вправ тощо.

Онлайн-курси надають викладачам можливість навчатися у відповідності до свого власного графіку та темпу. Вони можуть вивчати матеріал у зручний для себе час, із забезпеченням надійного доступу до відеолекцій, читань та завдань. Це особливо корисно для викладачів, які працюють на повну ставку або мають інші зобов'язання, які обмежують

їх час для навчання. Онлайн-курси можуть створювати спільноту викладачів, в якій вони спілкуються, діляться досвідом та навчаються один від одного. Це дає можливість викладачам з різних університетів та країн об'єднуватися, обговорювати важливі питання та співпрацювати над проєктами. Онлайн-курси можуть слугувати засобом для підвищення кваліфікації викладача. Вони можуть отримати сертифікати або дипломи за успішне завершення курсу, які можуть збільшити їх професійну компетентність та можливості зайнятості. Отже, онлайн-курси доповнюють традиційну форму навчання вищої школи, надаючи викладачам нові можливості для саморозвитку та підвищення якості освіти, яку вони надають здобувачам освіти .

Аналогічно нами виведено значення онлайн-курсів для здобувачів освіти, оскільки в умовах дистанційного навчання це є справді актуально та цікаво. Під час використання онлайн-курсів, здобувачі освіти орієнтуються на такі показники: розширення знань, гнучкість навчання, додаткові навички, взаємодія з міжнародним співтовариством, економія часу і коштів, вивчення нових технологій тощо [3, с. 228].

Онлайн-курси дозволяють здобувачам освіти навчатися новим предметам і темам, які не надаються в їх основних програмах. Це можуть бути курси зі специфічних галузей знання, які допоможуть здобувачам освіти поглибити свої знання і навички в більш вузькій сфері. Такі ресурси дають здобувачам освіти можливість вчитися у власному темпі і з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету. Вони можуть розпланувати свій розклад і пройти курс в зручний для себе час. Онлайн-курси допомагають розвивати додаткові навички, які можуть бути корисними в майбутньому. Наприклад, курси з програмування, маркетингу, фінансів або креативного мислення можуть допомогти здобувачам освіти підготуватися до кар'єри в конкретній галузі. Онлайн-курси можуть бути доступними для здобувачів освіти з усього світу, що створює можливість для спілкування і обміну ідеями зі здобувачам освіти и з різних країн. Це дає можливість розширити свою культурну свідомість і побачити певні теми з різних перспектив [12, с. 144].

Онлайн-курси можуть бути більш доступними фінансово і дозволяють здобувачам освіти заощадити час, який витрачається на дорогу до університету або коледжу. Вони також можуть бути більш доступними фінансово, оскільки вони часто коштують менше, ніж

традиційне навчання. Онлайн-ресурси дають здобувачам освіти можливість ознайомитися з новими технологіями, які активно використовуються в освіті [2, с. 201]. Це може включати в себе використання цифрових інструментів, онлайн-платформ для спілкування та співпраці, а також використання електронних ресурсів для навчання.

У світлі сучасних технологічних досягнень та викликів, пов'язаних із глобальними змінами, використання онлайн-курсів в освітньому процесі виявляється актуальним та значущим напрямком. Переваги дистанційної освіти через онлайн-формат виявляють потенціал для перетворення традиційних підходів та надання студентам нових можливостей навчання. З одного боку, гнучкість та доступність онлайн-курсів вирішують проблеми географічних обмежень, дозволяючи здобувачам освіти навчатися в будь-якому місці світу. Використання новітніх технологій та інтерактивних методів викладання сприяє залученню здобувачів освіти та підвищенню їхнього інтересу до навчання. З іншого боку, необхідно розглядати недоліки, такі як відсутність особистого контакту та можливість втрати уваги здобувачів. Технічні труднощі та різниця в якості викладання можуть стати викликом для ефективного впровадження онлайн-формату.

Загалом, використання онлайн-курсів в освітньому процесі має потужний потенціал для покращення навчання, але вимагає уважного розгляду та вирішення невід'ємних питань. Шлях до успіху полягає у поєднанні переваг цифрового навчання з урахуванням індивідуальних потреб та особливостей здобувачів освіти, щоб забезпечити якісну та доступну освіту для всіх.

Література

1. Водяницький І. О. Використання інформаційних технологій фахівцями технічних дисциплін. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 7. С. 187–192.
2. Галчанська В. В. Значення електронних засобів навчального призначення та перспективи їх використання. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 7. С. 201–206.
3. Іщенко Т. В. Освітні інновації у студентоцентрованому навчанні. *Українські студії в європейському контексті*. 2023. № 7. С. 228–232.

4. Колмакова В. О., Шаров С. В. Використання МВОК для формування імунітету від інформаційних загроз. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 6. С. 80–87.*
5. Кротова О. Ю. Онлайн-курси у неформальній освіті. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 7. С. 260–268.*
6. Мірошниченко М. Ю. Використання МООС у якості додаткового засобу для вивчення об'єктно-орієнтованого програмування. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 7. С. 293–299.*
7. Сергієнко Т. І. Роль інформаційних технологій у житті сучасної людини. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 7. С. 344–349.*
8. Цвілій С. М., Зайцева В.М., Науменко В.О. Тенденції інноваційного навчання та розвитку персоналу вітчизняних туристичних фірм. *Українські студії в європейському контексті. 2022. № 5. С. 245–253.*
9. Шаров С. В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2018. № 4(63). С. 194–199.*
10. Шарова Т. М., Шаров С. В. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. *Молодий вчений. 2018. Т. 9, № 61.1. С. 137–140.*
11. Шарова Т. М., Рейпольська О. Д. Переваги та особливості онлайн-платформи щоденного планування дня дитини MR.LEADER DAY. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 7. С. 389–398.*
12. Ядловська О. С. Шляхи подолання стресостійкості здобувачами вищої освіти. *Українські студії в європейському контексті. 2023. № 6. С. 144–150.*
13. Sharov S., Gladkykh H., Sharova T. Blended learning: modern educational trend in Ukraine. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 1(105). С. 295–305.*